

ŞANLIURFA'DAKİ SÜS BİTKİSİ TÜKETİCİLERİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERİNİN SÜS BİTKİLERİNE BAKIŞLARINA VE ALIMLARINA OLAN ETKİLERİNİN BELİRLENMESİ

DETERMINING THE EFFECTS OF THE DEMOGRAPHIC VARIABLES OF THE ORNAMENTAL PLANT CONSUMERS ON THEIR VIEWS AND PURCHASE OF THE ORNAMENTAL PLANTS IN ŞANLIURFA

Doç.Dr. Mustafa Hakkı AYDOĞDU

Harran Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Şanlıurfa/Türkiye
ORCID: 0000-0002-4945-5239

Yük. Müh. Necla YILDIZOĞULLARI

Harran Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Şanlıurfa/Türkiye
ORCID: 0000-0001-9372-9068

Cite As Aydoğdu, M.H. & Yıldızoğulları, N. (2021). "Şanlıurfa'daki Süs Bitkisi Tüketicilerinin Demografik Değişkenlerinin Süs Bitkilerine Bakışlarına Ve Alımlarına Olan Etkilerinin Belirlenmesi", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:6, Issue:24, pp:679-684

ÖZET

Süs bitkileri, insanların gıda ihtiyacından ziyade ruhsal ve görsel ihtiyaçlarını karşılayan, yatıştırıcı, dinlendirici, mutluluk ve huzur verici sonuçları ile diğer tarımsal ürün çeşitlerinden farklılıklar göstermektedir. Diğer taraftan buldukları mekânının fiziksel özelliklerini yumuşatan, iyileştiren, yarattığı katma değer ile ekonomiye ve istihdama önemli katkı sağlayan ve küresel olarak giderek büyüyen bir sektör haline gelmiştir. Şanlıurfa, jeotermal kaynak ve mevsimsel özellikler nedeniyle süs bitkileri açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Bu çalışmanın amacı Şanlıurfa'da ki süs bitkisi tüketicilerinin demografik değişkenlerinin süs bitkilerine bakışlarına ve alımlarına olan etkilerinin belirlenmesidir. Bu araştırmanın esas materyalini Şanlıurfa'da yer alan süs bitkileri tüketicileri ile yüz yüze yapılan anketlerden elde edilen veriler oluşturmaktadır. Tüketiciler basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiş olup, anketler 2020 yılında yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre tüketicilerin süs bitkileri ve çiçekler için harcadıkları para ile eğitim seviyesi ve çalışma durumu arasında istatistiksel olarak $p < 5\%$ önem seviyesinde, gelirleriyle ise $p < 1\%$ önem seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır. Katılımcıların medeni durumları ile süs bitkileri ve çiçek alımı için yapılan harcamalar arasında ise istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($p > 5\%$). Tüketicilerin süs bitkilerine olan tutum ve algılarının belirlenmesine için oluşturulan ölçek sorularına katılım oranları ile demografik değişkenler arasında istatistiki anlamlılık incelenmiş olup, buna göre medeni durum, eğitim seviyesi ile çalışma durumları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p > 5\%$). Diğer taraftan gelir ile ölçek puanları arasında yüksek düzeyde istatistiki anlamlı farklılık tespit edilmiş olup, önem düzeyi $p < 1\%$ olarak ölçülmüştür. Her iki analizde de en etkili faktör olarak gelir belirlenmiştir. Gelir arttıkça tutum, ilgi ve tüketim miktarı artmaktadır. Şanlıurfa'da süs bitkileri üretimin yaygınlaşmasıyla beraber fiyatlarında düşeceği, dolayısıyla tüketim miktarının artacağı öngörüsü nedeniyle, Şanlıurfa'da süs bitkisi yetiştiriciliğinin yaygınlaşması teşvik edilmelidir. Bu çalışma bu konuda Şanlıurfa'da yapılan ilk çalışmadır.

Anahtar Kelimeler: Süs bitkileri, Tüketici tutum ve algıları, Satın alma davranışları, Şanlıurfa.

ABSTRACT

Ornamental plants differ from other agricultural product varieties with their relaxing, happiness, and soothing results that meet the spiritual and visual needs of people rather than food needs. On the other hand, it has become a globally growing sector that softens and improves the physical characteristics of their location, contributes significantly to the economy and employment with the added value it creates. Şanlıurfa has an important potential for ornamental plants due to its geothermal resource and seasonal characteristics. This study aims to determine the effects of the demographic variables of ornamental plant consumers in Şanlıurfa on their view and purchases of ornamental plants. The main material of this research is the data obtained from face-to-face surveys with ornamental plant consumers in Şanlıurfa, and the consumers were determined by a simple random sampling method, and the surveys were conducted in 2020. According to the results, there is a statistically significant difference between the money spent by consumers on ornamental plants and flowers, with education level and working status at $p < 5\%$ significance level, and income at $p < 1\%$ significance level. There was no statistically significant relationship between the marital status of the participants and the expenditures for the purchase of ornamental plants and flowers ($p > 5\%$). The statistical significance between the participation rates of the scale questions created to determine the attitude and perception of consumers to ornamental plants and the demographic variables was examined, and accordingly, no statistically significant difference was found between marital status, education level, and working status ($p > 5\%$). On the other hand, a high level of statistically significant difference was found between income and scale scores, and the level of significance was measured as $p < 1\%$. In both analyzes, income was determined as the most influential factor. As income increases, the amount of attitude, perception, and consumption increases. As the production of ornamental plants becomes widespread in Şanlıurfa, their prices will decrease and consequently, the consumption amount will increase, so the widespread cultivation of ornamental plants in Şanlıurfa should be encouraged. This study is the first study on this subject in Şanlıurfa.

Keywords: Ornamental plants, Consumer attitudes and perceptions, Purchasing behavior, Şanlıurfa.

1. GİRİŞ

Bitkiler, özellikle süs bitkileri, insanlık tarihiyle beraber, günümüze kadar ve halen beslenme, gıda, şifa kaynağı, sosyal ve dini açıdan bir ritüel, estetik, işlevsel, ekonomik, endüstriyel, peyzaj, dekor, huzur, moral ve motivasyon kaynağı olarak kullanılmışlardır (Karagüzel vd., 2000; Bulut vd., 2007; Onay, 2008; Özkan, 2009; Ay, 2009; Çiçekdemir, 2010; Cengiz et. al., 2011; Temel, 2011; Eşitken vd., 2012; Ünlü, 2014; Keçecioglu, 2014; Gençer, 2014; Akduman Hoşer, 2014; Aydın Şakir, 2014; Yazıcı, 2015; Kızıllan, 2016;

Kıymaz Kıvraklar, 2017; Cengiz vd., 2017; Yılmaz, 2019; Yıldızoğulları, 2020; Cançelik, 2020; Aydoğdu ve Yıldızoğulları, 2021). Tarımsal faaliyetlerde bitkisel üretimin bir alt dalı olan süs bitkileri, insanların gıda ihtiyacı yerine ruhsal ve görsel ihtiyaçlarını karşılayan, yatıştırıcı, dinlendirici, mutluluk ve huzur verici sonuçları ile diğer tarımsal ürün çeşitlerinden farklılıklar göstermektedir (Onay, 2008). Tarımsal üretimde kullanılan süs bitkileri ifadesi kapsayıcı bir terim olup, kesme çiçekleri, saksılı bitkileri, dış ve iç mekân süs bitkileri ve doğal çiçek soğanları olmak üzere dört alt grupta toplanmakta olup, süs bitkileri içinde kesme çiçekler en büyük paya sahiptir (Özkan, 2009). Süs bitkileri ve çiçekçilik, küresel olarak artan nüfus artışı, sanayileşme ve kentleşmenin yoğun olduğu yerlerde insanların çevreye, doğaya ve doğal ortama karşı olan özlemlerini giderme, insan psikolojisine sağladığı katkı dolayısıyla önemi sürekli artan zorunlu olmayan bir ihtiyaç maddesi, ticari bir sektör ve önemli bir istihdam kaynağı haline gelmiştir (Bulut vd., 2007; Ay, 2009; Çelik vd., 2010; Aydın Şakir, 2014; Yılmaz, 2019). Süs bitkileri, estetik özelliklerinden dolayı insanlar üzerindeki olumlu etkilerinin yanı sıra, buldukları mekânının fiziksel özelliklerini yumuşatan, iyileştiren, yarattığı katma değer ile ekonomiye ve istihdama önemli katkı sağlayan ve küresel olarak giderek büyüyen bir sektör haline gelmiştir (Karagüzel vd., 2000; Bulut vd., 2007; Aydın Şakir, 2014; Ünlü, 2014; Cengiz vd., 2017; Yılmaz, 2019; Yıldızoğulları, 2020; Aydoğdu ve Yıldızoğulları, 2021).

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), su ve toprak kaynaklarına dayalı entegre ve çok sektörlü bir bölge kalkınma projesi olup (Aydoğdu, 2016), Şanlıurfa, GAP kapsamında yer alan, tarımsal üretim potansiyeli açısından en önemli ildir (Sevinç et al., 2019; Parlakçı Doğan et al., 2020). Diğer taraftan Şanlıurfa, sahip olduğu tarihi değerlerinin yanı sıra doğal yapısıyla da tabiat turizmi açısından da önemli bir ildir (Mancı ve Aydoğdu, 2015). Şanlıurfa, mevsimsel özellikler nedeniyle süs bitkisi yetiştiriciliği açısından önemli bir potansiyele sahip olup, özellikle sıcak iklim koşullarına dayanıklı ve yöreye has çeşitleri vardır (Ünlü, 2014; Aydoğdu ve Yıldızoğulları, 2021). Karaali bölgesindeki jeotermal alanlarda ve seralarda süs bitkileri üretilmekte olup, yurtiçi ve yurt dışı satışları yapılmaktadır (Ünlü, 2014; Yıldızoğulları, 2020). Ayrıca, Dünya’da sadece Şanlıurfa’da yetişen, Peygamber çiçeği, Mezopotamya sümbülü, Karacadağ çiğdemi, kırmızı kantaron, Halfeti’de yetişen siyah gül ve Birecik’te yetişen baş kızan gibi endemik süs bitkilerinin yanı sıra, nadir görülen Harput soğanı, yabani soğan, taş sarımsağı, dağ sümbülü, yılanıyastığı, hasır otu ve kar çiğdemi gibi geofitler de vardır (Akan vd. 2005; Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, 2006; Ünlü, 2014).

Türkiye süs bitkileri ve çiçekçilik açısından büyük bir potansiyele sahip olmasına karşın, bu alanda yapılan bilimsel çalışmalar ise yeterince yaygın değildir (Akduman Hoşer, 2014; Aydın Şakir, 2014). Bu çalışmanın amacı Şanlıurfa’da ki süs bitkisi tüketicilerinin demografik değişkenlerinin süs bitkilerine bakışlarına ve alımlarına olan etkilerinin belirlenmesidir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu araştırmanın esas materyalini Şanlıurfa’da yer alan süs bitkileri tüketicileri ile yüz yüze yapılan anketlerden elde edilen veriler oluşturmaktadır olup, tüketiciler ise gönüllü katılım esasına dayalı basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmanın amacının gerçekleştirilmesi için nicel araştırma yöntemlerinden olan tarama modeli ile bu çalışma hazırlanmıştır. Tarama modeli akademik çalışmalarda yoğun olarak kullanılan yöntemlerden bir tanesidir. Tarama modeli kapsamında anket yöntemi kullanılarak araştırma katılımcıların görüşleri birincil veri olarak elde edilmiştir. Bu çalışmada belirlenen evreni temsil edecek olan örneklemin seçimi daha önce yapılan benzer çalışmalar göz önünde bulundurularak belirlenmiştir. Bir diğer ifade ile tüm evreni çalışmaya dâhil etmek zaman ve ekonomik olarak mümkün olmadığı için bu evreni temsil edecek örneklemin seçimi ve örneklem büyüklüğünün ne kadar olması gerektiği araştırmacılar tarafından belirlenmiştir. Bu araştırmanın evrenini oluşturan Şanlıurfa’nın 2020 yılı nüfusu adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçlarına göre 2 115 256 kişidir (TÜİK, 2021). Araştırmanın örnekleme hacmi, araştırma evrenini temsil edecek şekilde, %95 güven sınırında ve %5 hata payı ile ana kütle büyüklükleri ve tolerans gösterilebilir örneklem hatasına göre örneklem hacimleri tablosuna (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004; Bayram, 2015) göre 384 olarak belirlenmiştir. Güvenli tarafta kalmak için sahada gönüllü katılım esasına dayalı 390 anket 2020 yılında yapılmıştır.

Bu çalışmada tarama modeli kullanıldığı için verilerin elde edilmesi için anket kullanılmıştır. Araştırma kapsamında anketin kullanılması verilerin hızlıca toplanmasına ve tüketicilerin baskı altına girmeden istedikleri gibi cevap vermesi sağlanmıştır. Bu çalışma kapsamında, tüketici anketinde başta demografik bilgiler olmak üzere süs bitkisi tercih nedenleri, tercihleri ve tercih zamanları olmak üzere ilk kısım ve 16 maddeden oluşan Likert ölçeği ile hazırlanmış iki bölümden oluşan bir anket uygulanmıştır. Likert tipi ölçekler beş farklı seçenekler ile sıralanır bu seçenekler; Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Fikrim Yok (3), Katılıyorum (4) ve Kesinlikle Katılıyorum (5) verilen sayılar ile kullanılmıştır. Likert ölçeğinde temel yaklaşım kişilere araştırılan konuyla ilgili yargıların verilmesi ve bu yargılar üzerinde

yoğunlaşmanın bulunması esasına dayalıdır (Aydogdu et al., 2015). Anketin hazırlanmasında Aydın Şakir ve arkadaşları (2014) tarafından hazırlanan anketlerden faydalanılmıştır. Anketlerden elde edilen veriler Excel e aktarılmış ve daha sonra SPSS’de analiz edilerek yorumlanmıştır. Araştırma sorularına bağlı olarak öncelikle frekans analizleri yapılmıştır. Katılımcıların yaş veya gelirleri gibi sayısal verilerin ortalaması ve dağılım aralığı hesaplanmıştır. Değişkenler arasında anlamlı farklılık olup olmadığının incelenmesi için ANOVA testi uygulanmıştır. ANOVA istatistiksel test ile bir sayısal değişkenin en az 3 grupta karşılaştırılmak istendiği zaman kullanılan ve gruplar arasında en az birinin diğerlerinden farklı olup olmadığının test edilmesi amacıyla kullanılmaktadır (Seçer, 2013; Kalaycı, 2014).

3. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan tüketicilerin %70’i kadın ve %30’u erkektir. Katılımcı sayısında erkeklerin az olması araştırma konusunun erkek katılımcılar tarafından fazla ilgi çekici bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Katılımcılar 18 ile 70 yaş aralığında olup, yaş ortalamaları 28.4 yıl olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların %53 bekâr, %40’ı evli ve %7’si ise dul veya boşanmıştır. Katılımcıların %41’i üniversite, %34’ü lise ve %25’i ise ortaokul ve altı mezundur. Katılımcıların %35’i maaşlı çalışan, %7’si serbest meslek sahibi, diğerleri ise çalışmayan, ev hanımı, emekli ve öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların %37’sinin aylık geliri 1501 ile 5000 TL arasında, %17’sinin geliri 5001 TL ve üzerinde, kalanları geliri ise 1500 TL ve altındadır. Katılımcıların yıllık ortalama süs bitkisi ve çiçek alım harcamaları ise, en azı 10 TL ve en çoğu 3500 TL olmak üzere, yaklaşık ortalama 126 TL olarak hesaplanmıştır. Bu hesaplanan ortalama değer, tüketicilerin ödeme gücü dâhilindedir. Katılımcıların %55’i süs bitkisi ve çiçekleri sadece özel günlerde ve %22 oranında kutlama yapmak için satın almaktadırlar. En fazla alınan çeşitler ise iç mekân süs bitkileri, buket ve aranjmanlardır. En çok satın alma anneler gününde olup, alınan çeşidin görünüşü ve anlamı en önemli seçim nedeni olmaktadır. Antalya’da yapılan bir araştırmada da en fazla ikinci olarak çiçeklerin satıldığı gün anneler günü olarak belirlenmiştir (Aydın Şakir vd., 2014). En çok satın alınan yer ise çiçekçi dükkânlarıdır.

Ankette tüketicilerin süs bitkisi ve çiçeklere olan tutum ve algılarının belirlenmesi için süs bitkileri ve çiçeklerin insan yaşantısındaki önemi, moral ve motivasyonundaki etkisi, yaşam tarzını yansıtmayı, tazeliği, kalitesi, görünümü, rengi, içerdiği anlamıyla ilgili olarak sorulan Likert ölçeği sorularının Cronbach's Alpha değeri 0,636 bulunmuştur. Değerin 0,6’den yüksek çıkması ölçek güvenilirlik açısından kabul edilebilir olarak görülmektedir (Yıldız ve Uzunsakal, 2018). Bu anket için katılımcıların ölçek ortalama değerleri hesaplanmış olup, kadınların bu ölçek için katılım ortalamaları 3,65/5 ve erkeklerin katılım ortalamaları ise 3,66/5 olarak bulunmuştur. Katılımcıların ortalama olarak süs bitkileri ve çiçekler için harcadıkları paralar ve ölçek puanlarının katılımcıların medeni durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için ANOVA testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1’de yer alan ANOVA testinde tüketicilerin yıllık olarak harcadıkları ortalama paranın medeni durumları arasında bir fark oluşturup oluşturmadığı incelenmiştir. Yapılan analizde bu fark, $0,843 > 0,05$ olduğundan, istatistiki olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$). Katılımcıların eğitim durumlarına göre incelendiğinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($F=2,407$; $p=0,049 < 0,05$). Tüketicilerin çalışma durumlarının süs bitkileri için harcadıkları ortalama paraya göre incelendiğinde gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($F=3,080$; $p=0,016 < 0,05$). Aynı şekilde tüketicilerin aylık gelir dağılımına göre yapılan incelemede ise gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($F=4,065$; $p=0,003 < 0,05$).

Tablo 1. Tüketicilerin harcanan ortalama paralarının medeni durumları, eğitim durumları, çalışma durumları

Harcanan Ortalama Para	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p	
Medeni Durum	Bekâr	207	123,32	208,612	0,171	0,843
	Evli	155	124,03	307,841		
	Dul-Boşanmış	28	152,25	153,540		
	Toplam	390	125,68	249,507		
Eğitim Seviyesi	Okur-Yazar	26	56,54	111,111	2,407	0,049*
	İlkokul	27	124,56	210,225		
	Ortaokul	46	90,07	99,433		
	Lise	132	98,62	106,853		
	Üniversite	159	169,94	357,803		
	Toplam	390	125,68	249,507		
Çalışma Durumu	Çalışmıyor	140	84,55	127,377	3,080	0,016*
	Kamu Çalışanı	65	162,72	229,385		
	Özel Sektör Çalışanı	69	199,78	480,023		
	Serbest Meslek Sahibi	27	133,74	136,932		
	Öğrenci	89	103,42	138,455		

	Toplam	390	125,68	249,507		
Aylık Gelir (TL)	<1500	178	87,71	98,282	4,065	0,003*
	1501-3000	79	132,97	152,345		
	3001-5000	65	144,65	271,650		
	5001-7500	44	146,48	217,808		
	>7501	24	293,75	750,442		
	Toplam	390	125,68	249,507		

* İstatistiki olarak gruplar arasında anlamlı farklılıklar vardır.

Tablo 2’de ise katılımcılara uygulanan ölçek puanlarının medeni durum, eğitim durumu, çalışma durumu ve aylık gelir bağlamında farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir.

Tablo 2. Tüketicilerin ölçek puanlarının medeni durumları, eğitim durumları, çalışma durumları ve aylık gelir arasındaki ilişki

Ölçek Puanları		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Medeni Durumu	Bekâr	207	3,6198	0,54036	1,147	0,319
	Evli	155	3,7000	0,50530		
	Dul-Boşanmış	28	3,6107	0,42976		
	Toplam	390	3,6510	0,51973		
Eğitim Seviyesi	Okur-Yazar	26	3,7000	0,91477	0,094	0,984
	İlkokul	27	3,6593	0,52423		
	Ortaokul	46	3,6239	0,45323		
	Lise	132	3,6545	0,51354		
	Üniversite	159	3,6465	0,45781		
	Toplam	390	3,6510	0,51973		
Çalışma Durumu	Çalışmıyor	140	3,6357	0,61657	1,012	0,401
	Kamu Çalışanı	65	3,6477	0,42943		
	Özel Sektör Çalışanı	69	3,6710	0,48389		
	Serbest Meslek Sahibi	27	3,4889	0,46021		
	Öğrenci	89	3,7112	0,45112		
	Toplam	390	3,6510	0,51973		
Aylık Gelir (TL)	<1500	178	3,5399	0,58119	4,873	0,001*
	1501-3000	79	3,7190	0,44724		
	3001-5000	65	3,7231	0,40380		
	5001-7500	44	3,8727	0,42937		
	>7501	24	3,6500	0,52170		
	Toplam	390	3,6510	0,51973		

Tablo 2’de ankete katılan tüketicilerin uygulanan ölçek puanları ile medeni durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelendiğinde bu farkında istatistiki olarak anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır ($0,319 > 0,05$). Tüketicilerin eğitim durumları içinde ölçek puanları için istatistiki olarak anlamlı bir fark oluşturamamaktadır ($0,984 > 0,05$). Tüketicilerin çalışma durumları için incelendiğinde aynı şekilde gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($0,401 > 0,05$). Ancak katılımcıların aylık gelirlerine göre incelendiğinde ise gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($F=4,873$; $p=0,001 < 0,05$).

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Süs bitkileri nüfus artışı, kentleşme ve sanayileşme gibi nedenlerden dolayı insanların giderek daha fazla önem vermeye başladığı, zorunlu olmayan ama yaygın olarak tercih edilen ihtiyaçlar arasında yer almaya başlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre ankete katılan tüketicilerin süs bitkileri ve çiçekler için harcadıkları para ile eğitim seviyesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık mevcut olup, bunun önem seviyesi $p < \%5$ olarak belirlenmiştir. Eğitim seviyesi arttıkça tüketicilerin süs bitkisi ve çiçekler için harcama miktarları da artmaktadır. Çalışan olup olmama ile süs bitkileri ve çiçekler için yapılan harcamalar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık saptanmış olup, bunun önem seviyesi $p < \%5$ olarak ölçülmüştür. Çalışanlar, çalışmayanlara göre süs bitkileri ve çiçekler için daha fazla harcama yapmaktadırlar. Katılımcıların gelirleri ile süs bitkileri ve çiçekler için yaptıkları harcamalar arasında istatistiki olarak yüksek derece de bir anlamlılık mevcut olup, önem seviyesi $p < \%1$ olarak saptanmıştır. Katılımcıların medeni durumları ile süs bitkileri ve çiçek alımı için yapılan harcamalar arasında ise istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($p > \%5$). Ankete katılan tüketicilerin süs bitkilerine olan tutum ve algılarının belirlenmesine için oluşturulan ölçek sorularına katılım oranları ile demografik değişkenler arasında istatistiki anlamlılık incelenmiş olup, buna göre medeni durum, eğitim seviyesi ile çalışma durumları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p > \%5$). Diğer taraftan gelir ile ölçek puanları arasında yüksek düzeyde istatistiki anlamlı farklılık tespit edilmiş olup, önem düzeyi $p < \%1$ olarak ölçülmüştür. Her iki analizde de en etkili faktör olarak gelir belirlenmiştir. Gelir arttıkça tutum, algı ve

tüketim miktarı artmaktadır. Şanlıurfa sahip olduğu endemik ve geofit çeşitler ile mevsimsel özellikler nedeniyle süs bitkileri yetiştiriciliği açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Üretimin yaygınlaşmasıyla beraber fiyatlarında düşeceği, dolayısıyla tüketim miktarının artacağı öngörüsü nedeniyle, Şanlıurfa’da süs bitkisi yetiştiriciliğinin yaygınlaşması teşvik edilmelidir. Bu çalışma bu konuda Şanlıurfa’da yapılan ilk çalışmadır.

Bu çalışma sorumlu yazar danışmanlığında, ikinci yazar tarafından tamamlanan “Süs Bitkileri Potansiyelinin Belirlenmesi: Şanlıurfa İli Örneği” isimli yüksek lisans tez çalışmasından faydalanılarak türetilmiştir.

KAYNAKÇA

Akan, H., Eker, İ., ve Balos, M. (2005). *Şanlıurfa'nın Nadide Çiçekleri-Geofitler. The Rare Plants of Şanlıurfa-Geophytes*. Şanlıurfa: Demircioğlu Matbaacılık. 225s.

Akduman Hoşer, S. (2014). *İzmit'teki Park ve Bahçelerde Yetiştirilen Süs Bitkileri*. Kocaeli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli. 372s.

Ay, S. (2009). Süs Bitkileri İhracatı, Sorunları Ve Çözüm Önerileri: Yalova Ölçeğinde Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 423-443.

Aydın Şakir, K., Sayın, B., Çelikyurt, M. A. ve Karagüzel, Ö. (2014). Antalya ili kesme çiçek perakendeciliğinin analizi, *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 27(2), 75-82.

Aydogdu, M. H. (2016). Farmers' Risk Perception and Willingness to Pay for Environment: Case Study of GAP-Sanlıurfa, Turkey. *Fresenius Environmental Bulletin*, 25(12), 5449-5455.

Aydogdu, M. H., Yenigün, K. and Aydogdu, M. (2015). Factors Affecting Framers' Satisfaction from Water User Associations in the Harran Plain-GAP Region, Turkey. *Journal of Agricultural Science and Technology*, 17, 1669-1684.

Aydoğdu, M. H. ve Yıldızoğulları, N. (2021). Şanlıurfa’ki Süs Bitkileri Üreticilerinin Mevcut Yapıları ve Sektöre Bakışları Üzerine Bir Araştırma, *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 7(28), 313-321. Doi No: <http://dx.doi.org/10.26728/ideas.418>

Bayram, N. (2015). *Sosyal Bilimlerde SPSS ile İleri Veri Analizi*. Ankara: Ezgi Kitapevi, 5. Baskı. 26s.

Bulut, Y., Akpınar, E. ve Yılmaz, H. (2007). Erzurum Kentinin Kesme Çiçek Tüketim Potansiyelinin Belirlenmesi ve Çözüm Önerileri. *GOÜ. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 24(2), 7-11.

Cançelik, M. (2020). *A Field Research on the Medical Aromatic Plant Selling Enterprises (Aktar/Attar) in Şanlıurfa*, in Current Researches in Economics and Administrative Sciences, 1st ed., Y. A. Unvan and İ. Serbestoğlu, Eds. Cetinje-Montenegro: Ivpe, pp. 25-48.

Cengiz, B., Keçeçioğlu Dağlı, P. ve Yiğittekin, S. (2017). Peyzaj Ekonomisi Açısından Peyzaj ve Süs Bitkileri Fidanlık İşletmelerine Yönelik Sektörel Bir Analiz. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 19(2), 50-62. DOI:10.24011/barofd.344677

Cengiz, B., Sabaz, M. and Sarıbaş, M. (2011). The Use of Some Natural Crataegus L (Hawthorn) Taxa from Western Black Sea Region of Turkey for Landscape Applications. *Fresenius Environmental Bulletin*, 20(3), 938-946.

Çelik, A., Torun, E., ve Bobat, A. (2010). *Süs bitkilerine ilgi gösteren kişilerin genel profilin belirlenmesi*. IV. Süs Bitkileri Kongresi, 22-24 Ekim 2010, Erdemli, Mersin. 339-347s.

Çiçekdemir, D. (2010). *Türkiye’deki Süs Bitkileri Pazar Payının Araştırılması: Bursa İli Örneğinde*. Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ. 68s.

Eşitken, A., Çelik, Y., Polat, A.T. ve Karakayacı, Z. (2012). *Konya’da Dış Mekân Süs Bitkileri, İç Mekân Süs Bitkileri, Kesme Çiçekler Ve Çiçek Soğanları Yetiştiriciliği Yatırımlarına Yönelik Fizibilite Çalışması*, T.C. Mevlana Kalkınma Ajansı, Konya.

Gençer, B. (2014). *Dünya’da ve Türkiye’de Kesme Çiçek Sektörü Pazarlama Organizasyonları ve Tüketici Eğilimleri*. Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Tekirdağ. 148s.

- Kalaycı, Ş. (2014). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 6. Baskı. 131-167s.
- Karagüzel, O., Akkaya, F., Türkay, C., Gürsan, K., Özçelik, A., Erken, K. ve Çelikel, F. G. (2000). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı. Bitkisel Üretim Özel İhtisas Komisyonu: Süs Bitkileri Alt Komisyon Raporu*, Ankara, Yayın No: DPT:2645-ÖİK:653.
- Kıymaz Kıvraklar, M. (2017). *Dış Mekân Süs Bitkileri Üretim İşletmelerinde Maliyetleme ve Raporlama*. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Sakarya. 219s.
- Kızıllan, İ. (2016). *Türkiye'de Süs Bitkileri Üretim ve Pazarlama Sektörünün Sorunları ve Çözüm Önerileri*. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara. 131s.
- Mancı, A. R., ve Aydoğdu, M. H. (2015). Urfa Kale'sinin Ödeme İstekliliği Yöntemi Kullanılarak Ekonomik Değerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. *The Journal of Academic Social Science*, 13, 353-368. <http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.677>
- Onay, H. A. (2008). *Türkiye'de Süs Bitkileri Sektörünün Üretim ve Yapısal Sorunları ve Öneriler*. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Doktora Tezi, Ankara. 185s.
- Özkan, İ. (2009). *Süs Bitkileri Yetiştiriciliğinde Damla Sulama Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Tarımsal Yapılar ve Sulama Anabilim Dalı, Tekirdağ. 100s.
- Parlakçı Doğan, H., Aydoğdu, M. H., Sevinç, M. R. and Cañçelik, M. (2020). Farmers' Willingness to Pay for Services to Ensure Sustainable Agricultural Income in the GAP-Harran Plain, Sanlıurfa, Turkey. *Agriculture*, 10, 152. doi:10.3390/agriculture10050152
- Seçer, İ. (2013). *SPSS ve LISREL ile Pratik Veri Analizi*. Ankara: Anı Yayıncılık. 51-73s.
- Sevinç, G., Aydoğdu, M. H., Cañçelik, M. and Sevinç, M. R. (2019). Farmers' Attitudes toward Public Support Policy for Sustainable Agriculture in GAP-Şanlıurfa, Turkey. *Sustainability*, 11(23), 6617. doi:10.3390/su11236617
- Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı. (2006). *İl Tarım ve Kırsal Kalkınma Master Planlarının Hazırlanmasına Destek Projesi, Şanlıurfa Tarım Master Planı*, Şanlıurfa Tarım İl Müdürlüğü, Şanlıurfa. 153s.
- Temel, M. (2011). *Yalova'da Süs Bitkileri İşletmelerinin Yapısı, Üretim Olanakları, Sorunları ve Çözüm Önerileri*. Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Tekirdağ. 99-100s.
- TÜİK. (2021). Türkiye İstatistik Kurumu, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2020. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2020> (Erişim Tarihi: 16.03.2021).
- Ünlü, İ. H. (2014). *Şanlıurfa Kent Dokusuna Uygun Karasal İklim Koşullarına Dayanıklı Çok Yıllık Süs Bitkilerinin Belirlenmesi*. Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Hatay. 104s.
- Yazıcı, K. (2015). *Tokat İli Ekolojik Koşullarında Dış Mekân Süs Bitkileri Sektör Analizi ve Uygun Üretim Alanlarının CBS ile Belirlenmesi*. Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İzmir. 178s.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık. 40s.
- Yıldız, D. ve Uzunsakal, E. (2018). *Alan Araştırmalarında Güvenilirlik Testlerinin Karşılaştırılması Ve Tarımsal Veriler Üzerine Bir Uygulama*. Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi, 1, 14-28.
- Yıldızoğulları, N. (2020). *Süs Bitkileri Potansiyelinin Belirlenmesi: Şanlıurfa İli Örneği*, Harran Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Şanlıurfa.
- Yılmaz, İ. (2019). *Süs Bitkileri ve Mamulleri Sektör Raporu*. Süs Bitkileri ve Mamulleri İhracatçılar Birliği. <http://susbir.org.tr> > susbir-sektor-raporu-2019 (Erişim Tarihi: 12.03.2021).